

Szerkesztőség
és
kiadóhivatal:

Jászberény, III. ker.,
Szentháromság-tér 3.
havi a lap szellemi
székhelye, valamint az elő-
fizetési és hirdetési
díjak kiadóhelye.

JÁSZ UJSÁG

KÖZGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI LAP.

Előfizetési ár

helyben

Egész évre 9.— K

Félévre 4.— K

Negyedévre 2.— K

vidéken:

Egész évre 9.— K

Félévre 4.50 K

Negyedévre 2.50 K

Egyes szám ára
10 fillér.

Felülsz szerkesztő:
BELEZNYAI LASZLÓ.

Megjelenik vasárnap és csütörtök
reggel.

Laptalajdonos:
DARANYI FERENC.

Mezőgazdasági érdekek védelme.

Ily címen hirdettük a Gazdaszövetség kiváló főtítkáranak, dr. Meskó Pálnak Vizeskert finnpénz tartott előadását. S a központi katolikus köri gyűlésen tárgyilagosa, igazi világításban láthatók és hallhatók egy a nagy közelmélet homlokterében álló vezérferfi ajkáról, hogy a magyar gazdának, a földművelőgazdaszta védelmezőinek és szószólóinak, kiket együttvéve *agráriusoknak* neveznek, hatalmas ellenfeleik vannak. Ezek minden alkalmat fölhasználják, hogy a magyar mezőgazdaság jogos igényeit háttérbe szorítsák és meg Szerbiának is készek fölföldözni állat: tenyésztésünket saját osztályérdekek kedvéért; akik szintelenül a magyar nép szépen fejlődő szövetkezeti mozgalmát akarják halálra ítélni s akik a föld népének hitét, hazaszeretét, egyetértését és nyugalmaát elrabolva, még a folytonos drágulást

is a gazdaszta rovására írják, bár közvetítésükkel őt zsarolják a fogyasztókat. Reakciót emlegetnek mikor az uszortat akarják földözni. A *szabadkőműves páholyokból irányított* gazdasellenes támadások főbb csapatai a merkantilisták és vörös szocialisták.

Hallatlan vakmerőséggel mernek sikraszállani a gazdaszta vagyis az agráriusok ellen, pedig a magyar földből él az ország lakosságának háromnegyede. Pírnunk kell, hogy ez a becsületesszta, egyeneslelkű, munkás nagy tábor gyávan türte eddig, hogy idegen érdekekkel eldított s kisebb osztályok érdekképviselei diktáljanak neki törvényeket. S most hogy az agrártársadalom megmozdult, szervezkedik és védekezik, ritkán tapasztalt erővel indult meg különböző frázisok és jelszavak alatt az újkori radikális forradalom.

Mert a gazdaszta ellenségei szemében csak az a kifogástalan gazda aki megműveli földjét, elveti búzáját s aztán eljár a tempomba imádkozni, hogy a búzának jó ára legyen. Idáig nincs panasz ellene. De mihelyt a magyar gazda: arra gondol, hogy termésének értékét például vámpolitikai téren vagy a börtönben szabályozásával megvédje, nyomban rábűtik a vád bégéjét, hogy önző osztályérdeket tol előre.

Nos hát mikor nagyhangy gazdasellenes támadások hangzanak el a parlamentben, agrártámadó cikkeket ontanak napról-napra liberális lapok, akkor a vidéki gazdaszta idalom irányadó tényezői is észreveszik a bajt s érdekesen tartják a termelő gazdák jövőjeért egy kard sapát váltani. Debatternek meghívtuk mi is, ide, ebbe a nagy földművelő gazdasvárosba a gazdák tanítómesterét, a

T Á R C A.

János.

Irta: Simonyi Gyula.

János a Szultánt, meg Zsófi takarítja, miközben csendes danolásztát visz véghez. A danolászhoz a taktust a lovakaró seccese, meg a jászolba öntött zab rofogása szolgáltatja, amint a két ló józuen eszik. Néha, mikor csiklandósabb réset ér a vakaró, megemeli a lábát a Szultán, de éppen csak azért, hogy János tudomást vegyen róla és kíméletesebben kezelje a szerszámot, koránt sem rosszulindulból. Amugy is szelid jószág mind a kettő, meg különben a János keze alatt szoktak hámba is, hát Jánosnak nincs mit tartani tőlük. Nem is tart, sőt inkább csupa szeretetből végig vergeti őket a tenyerével, aztán leteszi a vakarót az ablakba s a jászol szelére ülve csendes gyönyörűséggel a nézetgeti a két ló ragyogó szőréit, helyes formáját. Hogy aztán pipájára gyújt — óvatosa elnyomva újával a gyufa parazsát, — kiát a képre a világgal való melegeződés. Hisz nem is lehet panasz. A plebános

urtól a rendes komenciója. dolog sincs nagyon sok; ami van szivesen végezi. kivált ha két ilyen maganevelt jószág van a keze alatt; az alvásban, a Vönekiek házában is szivesen látják, kivált a Julcsa; így hát meg van elégedve a világ sorával.

Amint éppen csendes pipázás közben azt forgatja a fejében, hogy aratás után hazahozza a Jölcset, elsőleül az istálló ajtaja s belép a plebános ur.

— No, János, nincs-e hiba a lovak körül?

— Ma hogy vóna! Dicsértessék, főur! — toldja meg a feleletet János.

— Azért mert holnap visszkát a putnoki vásárra őket.

Aj! De keserű lett egyszerre Jánosnak a pipa!

— Má hogy tetszik olyat gondolni — kockázattja meg az ellenvetést, — tán nem jó két ló ez?

— Hiszen éppen nagyon is jó! Nem való erre a parios, rozsz utra ez a két ló! Egy esztendő múlva tonketeget, aztán fele annyit se kapunk érte, mint amennyit most érnek inkább eladjuk, aztán veszünk két öregebb, csendesebb lovat, amelyiket jobban lehet hajtani ezen az utakon.

— Ne tesszen eladni, ha Isten ismer a főur! Hiszen már megszokták ez az útát aztán meg magam is neveltem őket; soha többet két ilyen ló nem lesz a kezem alatt!

— Már pedig ezen nem lehet változtatni. Majd nevel maga másikat ezek helyett, de ezeket holnap visszkát. Iát csak korán készen legyen! — Ezzel a plebános ur elment.

János lelkére mérhetetlen keserűség szállott. Átölelte a két ló nyakát, ott kergette köztük sürü könnyűlétsáival. Azok barátságosan rohogtek, végigszag ászták a képet, s hízlekdús tanzigáltak orrukkal.

— Titeket adjalak el, akket ugy szeretek, mint az édes gyermekek a szülője! Hej, de hogy hittem volna ezt! akkor inkább én se maradok, hanem beülök még felhúztatás is ahhoz, aki megves: titeket! Bárcsak a jó Isten csudít tenne, hogy ne kellenének senkinek.

De hisz ez hiábaváó reménység, azt gondolta maga János is, amint a két szép, erős lovon végigénezt. Nem volt már kedve lemenni az alvábge; nagy bánatosa lefelé költ a jászol végébe, hogy miné közelebb éhessen kedves jószágához.

nép barátját, a Gazdaszövetség és Hanga-központ országos nevű főtitkárát. Tagadhatatlan, hogy népünk igen elmaradott gazdasági tudásban, erőinek praktikus felhasználásában. Óriási vagyont ad a magyar nép kezébe az, aki megintítja erejének okos felhasználására, az okos gazdálkodásra s érdekeinek szervezkedés útján való védelmezésére. Ilyen értelemben Meskó Pál mesés kincseket osztott már szét széles e hazában tudása tárházából. Hatalmas koncepciójú előadásának keretében belevont itt is minden kérdést, amely a gazdasáradalmat erőssé teheti, rámutatott a támadásokra s a védelem eszközeire. Az agráriusok által kivívott **vámvédelem** szigorú fenntartása, szövetkezetek útján a termelés, értékesítés, a gazda önművelése, a hazai kispárosostály pártolása — azok a törekvések, amelyek az ország fejlődését, közéleti erkölcsét a magyar történelmi hagyományok akarják biztosítani. A merkantil irányzat csapatai között pedig együtt van valamennyi destruktív törekvés, internacionalizmus, mely nekünk, egész lelünknek idegen szellem.

Termékek gondolatot, sok momentumot vetett föl ez a járszerű gazdagülés is, amelyen érdemes elgondolkozni, s a ha'lottakon elmélkedni. De a legörvendetesebb tünet az, ami a vízkereszti gazdagülésnek vezermotívuma volt: közéletünk aktuális kérdéseivel való kapcsolatok keresése s ezekben a kér-

désekben a gazdák s velük együtt az objektív igazság állapoptójának leszövegezése. Az üdvözölő táviratban — az egybegyűlt gazdaközönség is leszövegezte állásfoglalását s vallotta, hogy az ország függetlenségét, melyért minden igaz magyar kebel dobog, a haradból kell kikaparni. A földhöz kötött emberek jólétének fejlesztése, azok mindenkor legbiztosabb támaszai voltak a nemzeti iránynak, minden hatalmi tényezőnek elsőrendű kötelessége. Öröndetes tünetek kell elismernünk végül azt is, hogy holmi bankügyek tárgyalásának ürügye alatt ifjúi kétségterékü mungó mozgolódások után végre a gazdák is életfeltételeket adtak magukról.

A.

Állatbiztosító szövetkezet.

Felcséles ma már dicserni a szövetkezetek fűdös voltát és hasznát. Ma már a legkülönbözőbb célú szövetkezetek vannak s mindannyi sikerrel és haszonnal dolgozik és ami föl, nem létezőek, hanem maguk a szövetkezetek huzzák a hasznát a társulásból. Itt Jászberényben is alakult már régebben fogyasztási szövetkezet, újabban pincészet, amelyek felállításuk óta virágznak. Ezek sikerrel buzdítva, terbe van véve a tejszövetkezet is — Azonban mindez kevés; hisz a gazdának van egyéb érdekesítése is: a jószágok. Miért ne lehetne ezeket is szövetkezeti alapon értékesíteni, illetőleg védeni? A címben említett szövetkezetek pl. az lenne

szénázának, maga meg a kocsi tejéjére ült oman szemlélődön.

A lovak körül csakhamar több ember állott. Tetszetek a jószágok, de az ürletbe csak buzdán ember megy bele mindjárt, előbb körül néznek a vásárbán, hogy áll a ló ára; meg sok közül könnyebben válogatni — s csak aztán érdeklődnek közelebbről. Egy kupecforma ember már meg is kéri az arat.

— Nyolcszáz — veti oda foghagyról János.

— Korona-e? — kéri amaz.

— Forint, forint!

— Tán a kocsi is velejár! — erdeklődik a másik. Ugyan tisztában van mindenki, hogy a ket ló együtt nyolcszáz forint, de már az akuvásnak ez a módja. Meg aztán avval is tisztában vannak, hogy ha nyolcszázra van mondvá, hetszázért, legfeljebb hetszázhuszért eladók, ennek okéjárt a kupec iger érték hatszázat. János szóra sem méltatja az ajánlatot, a kupec odóub sétál.

Most jön egy borkabátos ürfele, de ez sem kéri meg az alkut. A plebánus or — aki eddig csendes szemlélő volt távo-

lítására, hogy az állatbuzulás folytán érzékeny kárt szenvedő tagjait az összegeknek tekintik csekély összegű hozzájárulási díjából egészben, vagy részben kártalanítsa.

Az állattartó gazda a sertésvesz, lepfene és egyéb állatbetegségek folytán mindig sok kárnak van kitéve és így éppen ezen a téren nagy jelentősége van a károsodás elleni biztosításnak.

Egy ilyen célú intézmény működése és sikerét ismerteti a „Szövetkezés” 1910. évi 192. száma, melyből ezt az ismertetést biztatóul és példáiul mi is átvettük.

Ez a szövetkezet a „Szegedi Huszárok és Sertészalások Kölcsonosi Állatbiztosító Szövetkezete”, melyet 1907-ben 70 szegedi huszárosok és sertészalósok alapítottak.

A szövetkezet azzal a céllal létesült, hogy tagjai részére a szegedi közvágóhidon leölt s a leölt után betegnek talált és így a közforgalomból kizárt állatok után az igazgatóság által előre megállapított árfolyam szerint teljes kártérítést nyújtson. A szövetkezet, bár tagjai huszárosok, a gazdák érdekeit is szolgálja, mert mielőg tagjaink kártérítést nyujt, efejét veszi annak, hogy a huszáros a gazda ellen, mivel beteg jószágot adott el, költséges és kétes kimeneteli kártérítést perli indítson.

Természetesen a gazdák is hozzájárulnak a szövetkezet céljához, mert a biztosítási díj egy részét, (márha után 2, sertés után 1 korona) a vételárba betudják és a gazda így szabadul az esetleges kártérítési kötelezettség alól.

Azon állatok, melyek után a szövetkezet teljes, vagy 70% kártérítést (ez utóbbit akkor, ha a vevő tudomásul bír arról, hogy az állat járványos vírusok) való fizetést, a szövetkezet tulajdonába kerülnek s ipari után feldolgoztatnak. A nyereséges szövetkezet működéséből ki van zárva, mert a tagok által befizetett díjak maradványát évenként a tagoknak befizet-

labbról, érdeklődtek az alku menete iránt s úgy vélekedik, hogy talán 650-ért is oda lehet adni, mire János csendes fűdös-séggel és keserű szemrehívással dohogja. Legalább ebbe ne szőljön beie a fűr! Mire a fűr szék nélkül letelepedik a földre tett bűrdőre.

A kupec már 650-ért kínál János nem reagál.

— No mi az utolsó ára?

— Hát 750, de azon alul nem eladok!

— Jártassa meg csak kend! Szól egy harmadik komoly szándéku ember.

János eloldja a két lovat, s aztán először lépésben, majd ügyet megjártatja a két lovat.

A vásárolni szándékozók tanácskoznak.

Az ürfele kinyújtja a kezét.

— No csapjon bele 700-ért!

— 750 — csap a tenyerébe János.

A kupecnek ismét kívánsága van.

— Fogja be csak az egyiket egyből! — s maga a kerékkötő lánccal megkötö a kerekét, Merthogy így szokták a lovat próbálni.

János felveti a hámat, motoz valamit az istrángnál. No gyű!

tésék arányában visszaadják. — Mindenki felelzetnek az alaptörv. szolgálat, melyet a tagok fizettek be részvényként.

Ime egy adat a működésükről
1908-ban a tagok a szövetségnek 3703 szarvasmarhát és 15530 sertést biztosítottak. Ezek után befolyt 22936 korona. Ebből fizettek kárterítési és kezelési költségek levonása után maradt 10329 korona felesleg, melyet a tagok visszakaptak. Mint-hogy így a felesleg révén a biztosítottnak a fele megtérül, a biztosítási díj tulajdonképpen 1 korón, ill. 50 fillér, ami az állat értékeinek 1%-át sem teszi.

E csekély díj fejében pedig úgy a tagok, mint a gazdák százakra menő károsodástól szabadulnak meg.

Kíváncsok tehát, hogy nálunk is léte-szüljön hasonló szövetezet!

HIVATALOS RÉSZ

A vármegye alispánjának ünnep-lése. A vármegye tisztviselői e hó 6-án ünnepelték Dr. Benkő Albert alispánnak a vármegye szolgálatában eltöltött 25 évének fordulóját. Tisztelegtek a tisztviselőknél kivül a vármegyei jegyzők, végül a vármegyei főzöltek szövetsége. — A tisztviselőket Dr. Küry Albert, a jegyzők nevében Szegedi László, a főzöltek nevében Dr. Kéle József v. főjegyző üdvözölte az ünnepeltet. Díjből díszedést, este pedig társasvacsora zárta be az ünnepséget. — Réseletes tudósítást legközelebbi számunkban közölünk.

Új főispáni titkár. A belügyminisz-terium vezetésével megbízott miniszter-területi Udvari Miklós, m. kir. pénzügyi számelőadó segédfőosztályos nevezték ki a belügyminisztériumba, s főispánitkári minőségében a vármegyei főispán mellé osztotta be. — Elődje, Dr. Markovszky László a minisztériumba rendeltetve be szolgálatlatter.

A városi közigyelés január hó 10-iki tárgyzósorozatából a következő pontok lényegesebbek: Miniszteri letart a 3 sz. áll. el. iskola építése tárgyában, Dr. Singer Dávid ügyvéd ajánlata a vasuti kubicárok és a dohánybevaltó telke közé lévő ingatlanra. Községi és segédjegyzők szabadság-idejéről alkotott vármegyei szab. rendelet.

Hát láss csudát! A Szultán mind a négy lábával kirug. ágaskodik, majd összer-öti a szekeret. Próbálják csendesíteni, nem megy. A ló horkol, vj, kapkodik, de nem lehet bírni vele. A vásárlóknak kár-örvendően nyúlak meg az ábrázata.

— Hát ezért a loért 50 pengő is kár volna.

A plébános ur nem tudja, hova legyen bálmulatában. Hisz ez a ló soha nem tett így! Otthon, mikor a párja beteg volt, maga is szépen elment a szekérről! Ezt meg is mondja. A vásárló a reverenda iránti tiszteletből nem szólának semmit, de arcukon világos a kétkedés.

Próbálják a Zsófit, azoképpen jár-nak. Hiába, nem lehet bírni a lovakkal. A vásárlóni szándékok észlelednek, János megint levezi a lovakról a hámat, a két ló olyan, mint a kezes bárány. Olyan is mindig, mikor újabb alakok nézik komoly szándékkal: járn széken járnak, de mikor huzni kell, megint megböglöndülnek. Így megy az egész nap. Végre is rezignálva

A magyar városok orsz. kongresszusa el-nökének megkeresése a városok áll. segé-lyezése ügyében. Kórházi ügyek, a fogyasztási adókezelő és pénztárnok, valamint a piaci helypénzszételés ellenőrvégválasztása végül több köztrvetelei és illetőségi ügy.

SZIMES ROVAT.

A tél örömei.

(Két gimnazista beszélget, kik magyar dolgozati tétéfűl a tél örömeinek leírását kapták.)

Blaú: Hallod Grün, ez egy finom dol-gozat. Majrak a tél örömeiről, mikor nincs minék örülni. — Mit írjak én, a tél öröme-iről, mikor már el is felejtettem, hogy mi-lyen a tél, olyan régen láttam telet.

Grün: Az nem baj. Az ember bekép-zeti magának, hogy tél van és akkor ír.

Blaú: Ir, de mi a csodáról?

Grün: Hát . . . hát ír a természet nyugalmáról.

Blaú: Az ám! A szobáinkban már minden légy felébredt és vigan mászkál, az udvarunkban meg az orgona rügyeizi kezd.

Grün: Aztán ír a szép fehér hóról, a hóemberről, meg a hócsatákról.

Blaú: No iszen! Olyan sár van, hogy még Kerényi tanár úr cipőjén is meglá-szik.

Grün: Hát ír az ember a karácsony-ról meg az ajándékról, meg a vakációról.

Blaú: Arról meg jobb hallgatni. — Épen karácsony napjára kaptam meg apám a rovó cédulát, aztán adott olyan ajándék-t a hámba, meg a . . . nadrágomra, hogy másnap is éreztem. Aztán egész va-kációban muszály volt a latint tanulni, mert azt mondta apám, hogy szíjat hasni a há-tamból, ha megbukok. Szép kis örömeik! (Eltávolk s mindegyik megy magyar dol-gozatot írni a tél örömeiről.)

Körö.

UJDONSÁGOK.

Névmagyarosítás. Kurcz Jenő mér-nök, ki városunk társadalmának rokonsze-veny tagja volt, mint városi mérnök — ne-vét *Köröskényre* magyarosította.

— **Előadás a Közp. Kath. Kör-ben.** F. hó 6-án Meskő Pál az Orsz. Mag-yar Gazdaszövetség főtitkára tartott igen érdekes és tanulmányos előadást a mag-yar vāmvédelemről. — Az előadást, mely-nek ismertetésével és méltatásával vezető cikkünk foglalkozik, a Kör nevében dr. Szombathy István, kir. főgimn. igazgató a Kör világi elnöke, a gazdák nevében pe-dig Móczy István köznémet, — Ezu-tán az egyttűllevő hallgatóság, mely oly szépségu volt, hogy befogadására a Kör nagytérme szűköln bizonyult, Anvander Andor hitoktató indítványára üdvözölő táv-iratot küldött a Gazdaszövetség Elnöke-ségének, melyben a Gazdaszövetség munká-ságával szemben rokonérzését, a gazdák ellen irányuló minden támadással szemben pedig tiltakozását fejezte ki.

— **Az itál.** Szenté Arnold keresé-dőtanoncot f. hó 3-án este 6-7 óra kö-zött a Hrabecy győzsertár közepében Lajkó Ferenc, egy részeg sulhanc mind-en ok nélkül, csupa vértuskodásból hasba szúrta. — Ez a két lábon járó állat már egész életűtán nyitott késsel mászkált egyik korcsból a másába, míg végre áldozat-ulat esett részegségének a szerencsétlen tanuló. — Remélhetőleg, mert tettét ré-szegen követte el, pedig az ilyen alakot kétszeresen kellene büntetni. A tanoncot súlyos sebével a kórházba vitték.

— **Szerencsétlenség az állomás-on.** F. hó 4-én a helybeli vasuti állomás-on boros hordókat raktak fel kocsiakra, miköz-ben egy kb. 6 hektós hordó oly szerenc-sétlenül zuhant Molnár János munkásra, hogy halálos sérülést epejt rája.

— **Állat az emberben.** Ungvácsk f. hó 4-én éjjel egy Pesti József nevű el-vetemedett ember, ki már hasonló gaz-tettért 2 évet áll. rejtőit, egy 70 éves öreg asszonyra és védelten helyezett al-falóan kihásozálta. — A gonosztevőt másnap letartóztatták.

— **A járdák tisztasága.** Hogy im a felbőlvő hatalmak intézkedése folytan he-ték óta nyakig úszunk a sárban, felhívjuk a rendőrség figyelmét azon körülméyre,

szól a plébános ur:
— Gyerünk haza János!

— Hát jó is lesz már fűr, de ez még jobb lesz, ha a tanító kocsiján teccik haza menni, mert hogy ilyen bogarasak ezek a lovak, még bajt csinálhatnak az uton! Én nem lélek — teszi hozzá meg-nyugtatóként, — mert ha megint ugrálni kezdemek, hát leszállok, oszt jagyot veze-rem őket; valamikor majd csak haza érünk, de a fűr csak a gondomat szaporít-ná!

— Jól van no János, ha úgy gondolja, ma úgy látzák a szerencsétlenség üldöz, jobbnak vélem magam is, ha a tanítóval megyek haza. Hát csak vigyázon a lovakra, inkább maradjon itt velők, míg megnyo-gosznak mintsem összetörjék magukat. magát meg a kocsi!

— No csak ne tessen félni fűr, majd csak hazajutunk valahogy! Istennek aján-lyom!

— Istén áldja, János!
Mikor aztán a fűr a tanító kocsiján

kiporzik a szeledező vásárból. János le-száll, előveszi a hámat, az istrángokból kihuz egy-egy akictövist s azokat óvatosan messzire eldobja. Akkor aztán úgy látszat kedvért, hogy korán ne érjen haza, még egy felőrt elidőz a vásárban, annak utána pedig befog s kikerülve a vásártérre, fel-kaptat a köves utra. A két ló vigan ígyt hazafele az esteli szürkületben. János pe-dig a térde közé szorítva a gyeplősázarakat rápípál s csendes elégtűsséggel tapintja meg a lábjaiba zsebét, megvan-e a kalír, amit Julcsának szánt vásárába.

Az este csendjében buzog felelget egymásnak a sok békés s a vásárról haza-terő szekerek zörgésén is áthallatszik a milliónyi ticsók csepelése.

A fűr valóóságos örömradiállal üdvöz-ölte másnap Jánost, meg a kedves jószá-gokat és azóta — felsőbb intelemek véve a vásári bonnyodalom — szó sincs a lovák elndásáról.

hogy a járdák épülő sárokat, mint az út közepé. — Szoritsa rá a lakókra a rendiség a jórdatiszta; rísiorban pedig onmagát, mint épea a rendőségnek a hátsó kapuja előtt legnagyobb a sár.

— **Étéréses lopás** Ma egyhete Kohner A.ől pusztamizsei uraalmán az izrodahelyéig ablakának kifésztése után behatolt egy eddig ismeretlen lettes s a feltérítéssel 120 kor, értéki római répi pénz s egyéb iródi szereket elcsinelt A béréses lopással Hegedűs Decsi 30 éves ura, amlói kollégisták gyomstiasit, akik a ur adórós a szövetségi kir. ügyészségnek let jelezték.

— **A Zagva vizen** már heték óta ismét feltérítkezett a salák és a szenny, és vigan fertőzött meg az egész vidék levegőjét, amire csak halad és pusztítja a hal-állományt Perze, ismét a selypi cukorgyár ajákékoztott meg bennünket. Há szegény és gyálatos, hogy néhány vállalkozó kapossággal így kell firmánk. — Ha ebben az ügyben a minisztérium még nem intézkedett, meg kell újra sürgelmi mindaddig, míg a eredménye nem járunk. — Ha a hatvani cukorgyár tudott változtatni ezem a romlásban alkalmas szűrőkészülékek, tudna a selypi is. Miért kell nekünk ezt a fertőzött levegőt szívniuk? Talán azért, hogy azoknak a kevésbé tisztelő uraknak néhány korommal több maradjon a részében? Talán mégis előbbrevaló volna egy vármegye egészége?

Vidéki rövid hírek.

— **Fiatal bűnös.** Alattyanban Budai József 15 éves szegény juhász állván ottani lakosól, kinek szülőitőlánban állott, a padlás felelőzése után oman állandóan lopta a kukorikát és a juhbort, meg gazdája vegre rajtatüpte és a szolnoki ügyészségnek feleltette.

— **Véres verekedés.** Szolnok mellett a büro Batásy-féle alapítvány tulajdonát képező Bögremajorban pár nap előtt Vallyon János 20 éves majorbeli legényt Fekete Lukács 17 éves csiborjája legényt egy harka szúrta, hogy súlyos sérüléssel a szolnoki kórházba kellett szállítani. Tetőt állott az apja védelmében követte el, kit Vallyon János az ennek apja meggyádatk.

— **Kanyaró Szolnokon.** Szolnokon a kanyaró oly merőben uralkodik, hogy az eleni iskolákban ematt már régebben be kellett zárni. Manthogy a járvány nem szűnik, még egyik lapitarsnak írja, valóságosan isor kerül a polgári iskolák bezárasára is.

— **Néphivatal.** A szolnoki Ügyvédjelöl köve egy igen idős intézmény felállítását tűzte ki célul. Azon fáradozások hogy néphivatali szervezzenek, az az olyan intézmény, melynek tagjai egymást felelték a bányás időben rendelkezésre álljanak a szegény embereknek s jogi, főleg igazságtani, adóügyi és más dolgakban tanácsot és utbagyóztatást szolgáljanak. Dícsa része vállalkozás, méltó a követésre hól a meg a Népszövetség útján megvalósítva nincs.

C. SARNOK.

Kínai nevelés.

Ira: Urbán János.

Még van olvasni tudó ember, aki ne hallott volna már valamit a sokszor emlegetett „sárga veszedelméről”. Ez alatt ért-

jük, hogy Ázsiában van a sárgabőrű emberlajnak olyan óriási tömege, hogy azok, ha egyszer a tömegökben rejtő erőt felhasználni képesek lesznek, eláraszthatják és elnyomhatják az összes európai fehér emberlajokat. Ezek a sárgabőrű emberek Ázsiának több országában vannak; de a zöme mégis a kínai óriási birodalmat lakja. A kínai birodalom az egész Ázsiának csaknem egy harmad részét foglalja el. Összes területe 11 500 000 km²; tehát körülbelül 30-szor akkora, mint Magyarország. Az országnak kínai neve, „Csungkuu”, amit magyarra úgy fordíthatnánk, hogy „közép virág”; vagyis mint ők érik, „Ázsia közepének virága”. Lakóinak száma az 1842-ben megjejtett népszámláláskor 413 millió volt. Tehát Magyarország mai lakosságának több, mint 20-szorosa. Mongol-turáni néptáj, de sárkaanból, keskeny mandula szemekkel Szoan szeretik őket műveletleneknek tekinteni, pedig nem úgy van. A kínai nép meglehetősen magas műveltséggel bír, de műveltségükben a mi fogalmaink szerint sok sajtóságos és furcsa dolog van. Igen udvariasok, szinte a túlzásig. Nagyon furcsán hangzik p. o. a mi fillünknek, mikor az udvarias kínai meghívja barátját egy cse széthea és az írja neki: „Legyen kegyes a maga aranyos palotájából (ami mellesleg mondva bambusz kunyhó) megaldelni magát az én hivány kunyhómba, erre ki rá alázatosan az ő nagyúri barátját alázatos majma” Igen szorgalmas és munkabíró nép; munkájában leleményes is, mert p. o. ha egy talicska terhet tol s alkalmas eset vxi. a talicskára vízszon vitorlát faszli ki, hogy a szél is segítse talai a terhet.

Az idegeneketi határalmal gyűlöli. Az európai embert csak „idegen ördög”-nek hívja.

Sok érdekeseit leheme erről az országról és népről elmondai, de ez most csak az iskolai nevelésről akarok elmondani egyet mást, ami nekünk bizony fölote különösnek látszik.

Az iskolai nevelést, mint mindenütt, úgy Kínában is a házi nevelés előzi meg. A ki valaha iskolai neveléssel foglalkozott, az tudja csak, hogy milyen fontos a gyermekre néve a jó házi nevelés. A szülői házban rosszul nevelt gyermek rengeteg sok bajt okoz a tanítónak s az otthon helytelenül nevelt gyermekből vajmi nehezen, sőt olykor teljesseggel képtelen az iskola jóra való embert faragni. Ezt tudják a kínaiak is, és éppen azért Kínában egy „Li-ki” nevű törvénykönyv nagyon részletesen előírja a szülők és dajkáknak kötelességeit a gyermek iránt; s ha az előírás be nem tartják, szigorú büntetést vonnak magukra. De viszont a törvénynek ez az előírása a nevelésben bizonyos szablonzerőségnek válik okozójává. A helyes nevelés megkívánja, hogy minden egyes gyermekkel annak lelkülete és természetéi hajlamaihoz alkalmazkodjunk a nevelés, nehegy többet ábrton, mint használnjon; azért nem könnyű dolog a gyermek helyes nevelése. Minden emberre egy

mérték szerint nem lehet jó kabátot szabni, se minden embernek cipőt egy kaptatóra. A kínai házi nevelés tehát mindjárt abba a hibába esik, hogy minden gyermeket egy mérték alá vezet a nevelésben.

Ha a gyermek megszületik, különösen ha fiúgyermek, nagy öröm van a családban. Gazdagoknál nagy lakomákat csapnak, a szegényeknél perze szerényebb alakban nyilvánvaló a családi öröm. Az apa karjaira veszi a gyermeket és ünnepies szertartások közöt felajánlja a fiút az ország védőistenének. Aztán a házi oltár mellett asztalt terítenek, azt a gazda tehetségéhez méltan megrakják étellekkel. Az apa gyeregyát gyűjt, tőmzött eget meg aranyos papírossal, Aztán háromszor tételt hajlja meg hívja isteneit a lakomára; de mivel az istenek vagy nem nagy barátai a kínai konyhának, vagy nem éhesek, rendszerint nem nyulnak az ételcselekhez, azért hozzáfognak a házneliek és maguk végzik el az isteneknek felkínált munkát, vagyis maguk eszik meg a lakomára felrakott ételket.

A lakoma után ünneppólesen nevet adnak a gyermeknek, az ugynevezett „családnevet”. Ez roppant címés dolog. Ugyanis Kínában több, mint 400 millió lakosa van, és ennek a rengeteg emberlajnek a kínai törvény csak 457 családnevet állapít meg. Ebből azt gondólnok a mi fogalmaink szerint, hogy tehát Kínában rengeteg soznak kell lenni az egyforma nevű embernek, tehát mennyi zavarról ad ez okot! Pedig éppen ellenkezőleg áll a dolog. Ha Kínában két ember, a kik egymást soha sem látták, ösztrelalkozik az ország bármely sarkában, mikor egymásnak bemutatkoznak, egyik is megmondja a nevét, meg a másik is, már nemcsak egymás neveit ismerik meg, hanem még azt is meg tudják egymásról, hogy rokonok-e? — s ha rokonok, hanyadik ágban rokonok? Mindjárt megértjük. A kínai családnev három részből áll. Először a „szin”, vagyis törzsnév; második a „min”, vagy melléknev; a harmadik a „hao”, vagy kisénev. A „Pe-ku-szin” című könyvben van előírva a 457 családnev, vagy jobban mondva a 437 „szin”, vagyis törzsnév. Ez változatlanul száll egy-egy családnak minden ivadéckára, a „min” és „hao” azonban minden egyes embernél változik, de nem ám önkényesen, hanem bizonyos meghatározott előírás szerint. Ugyanis minden „szin”-hez, vagyis törzsnévhez egy-egy jelmondat van fűzve, és ez a jelmondat lesz az irányadó arra nézve, hogy a rokonokaj fokozat megállapítható legyen. A példa majd világosabban beszél. Mondjuk, hogy p. o. egy embernek a a törzsnéve „U”, ami a kínai nyelvben „nagy”-ot jelent. Tehát a törzsnéve „Nagy”. Most ehhez a törzsnévhez járul egy jelmondat p. o. „Szorgalmas munka, boldog megegedett élet”. Ebből a jelmondatból az apának, a „Nagy”-nak a fia „min” gyanánt, vagyis melléknev gyanánt örökli az első szót, a „szorgalmas”-t. Leszen tehát a fiú neve „Nagy a szorgalmas”. Az unoka már a jelmondat második szavát kopja melléknev gyanánt és lesz „Nagy a

munka". Ennek a fia már a jelleg harmadik szavát kapja melléknév gyanánt és lesz „Nagy a boldog”. Ennek a fia lesz „Nagy a megelegedett”. Ismét ennek a fia „Nagy az élet”. Mikor aztán elfogyott a jelmondat, a további generáció előlöl kezd a jelmondat szavainak melléknév gyanánt való alkalmazását; de ekkor már zavart nem eszmél, mert az első generációból akkorra már senki se él. Így folytatnak egy-egy jelmondatot évezredek óta. Dehát ha egy apának több gyermeke van? Ekkor se jön zavarba a kínai. Ennek megkülönböztetésére való a „hao”, vagy kis név, a mit ismét a melléknév után ragaszt. Ha p. o. apának, akinél a sor kezdődik, mondjuk a „Nagy-nak kis fia van, az első is, a második is ezt a nevet kapja: „Nagy a szorgalmas”. „Hao” gyanánt aztán az első kapja „mester” s lesz „Nagy a szorgalmas mester”; a második szinte „hao” gyanánt kapja „földműves” és lesz „Nagy a szorgalmas földműves”. Ugyanígy az unokák. Mondjuk az első unokának neve „Nagy a munka”, kis név vagy „hao” gyanánt kapja: „szerető” és lesz „Nagy a munka szerető”, a másik unoka neve „Nagy a munka”, hozzá kapja a kis név gyanánt „kerülő” és lesz „Nagy a munka kerülő”. S ez így megy végig a jelmondat minden szaván. Most már mondjuk, hogy valahol az országban összetalálkozik „Nagy a szorgalmas”, „Nagy a szorgalmas földművesse”, mindjárt tudják, hogy az egyiknek apja nagyapja volt a másiknak, tehát másodfokú vetrokönök.

Megjegyzendő azonban, hogy maguk a családtagok ezt a családnevet a gyermek születése után jó ideig nem használják; mert azt hiszik, hogy a kisgyermek egy bizonyos körig nagyon az őrdög hatalmában van s különösen féltek az őrdög hatalmától a fiú gyermeket; hogy tehát az őrdögöt megcsalják, hogy ne tudhassa az ő gyermektől: fiú-e az, vagy lány? — a gyermeket eltemte egy külön néven hívják, a mit „namin”-nak, vagy tejnévnek mondának. Ez a „tejnév” a fiúgyermekéknél rendszeren valami nagyon csunya, hogy meg ne tetszék az őrdögnek.

(Folyt. köv.)

Aki diplomá részére szép és tartós
mise ruhákat

akar szerzeni, forduljon rendelésével
Szt Ferencről Mária Missio-
nárszónok zárdájához, Budapest
VII. Hermina u. 21., hol új mise-
ruhákat készítenek és régieket ju-
tányos áron javítanak.

Elismerő nyilatkozat.

A rendelt csuola és két dal-
malika igen szép. Gondos kézimunka
s így tartós. Ára szolid a minőséghez képest.

Jászberényi piébánia-hivatal.

Egy szép
fűszerüzletberendezés
olcsón eladó **Hulin Istvánnál.**

Német nyelvtanítás.
*Perfekt német nyelvtanításra elfo-
gadtnak tanítványok. Jászberény IV.
ker. Liliom-u. 8 szám alatt.*

Egy uri lakás, a főtér köz-
vetlen közelében **eladó.**

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Eladó

a jászberényi határban 113 ka-
tasztrális hold negyszázalás és
részben borsóhalmi szántó és
rétből álló nemkülönböz 98 hold
boldogházi és tápiói. szántóból és
rétből álló földbirtok megfelelő
tanúapóztákkal ellátva az érdek-
lőknek.

Bővebb felvilágosítást dr Bathó
Károly jászberényi ügyvéd nyújt.

**Kenik van
eladó óbora?**

Ötfoknál erősebb fehér,
vagy világos siller bort
havonként 5-6 hektó el-
szállítással veszek mag-
yar termelőktől.

Eladók I. ker., Báthory-utca 1. szám
alatti értekezhetnek déli 12 órától a. u. 2-ig.
Szükséglet 50-60 hektoliter.

Értesítés.

Értesitem a t. közönség-
get, hogy:

lakatosműhelyemet

egy új

forrasztógéppel

szereztem fel. Minden e-
szakmába vágó munkát
gyorsan és pontosan
végzek. Így elfogadok:
hibás öntvények törött al-
katrészek, géprészek, —
sárga vagy vörös rézmun-
kák — összeforrasztását,
kazántpedés kijávitását, ka-
zánacsövek kiföldását, továb-
bi vető- és szántógépek ré-
szének összerforrasztását s
ilyenek teljes kijávitását.

Helyemi munkáikat arajánlat-
tal szívesen szolgálok.

Tisztelettel

Siha István

lakatos, Jászberény, Határ-u. 29.

PÁRTOLJUK

a kat. sajtóegyesületet!

Az egyesület célja a kat. napi
sajtó és föjrnyu irdalmat föl-
lentemti, versenyképessé tenni és
a legeszelebb körben elterjesz-
teni. E végből szellemi és anyaga-
gi erőket mozgósít a kat. tár-
sadalmat szervezési és egy nagy
sajtóalap létesítésére törekszik.

Táca lehet minden kereszti ny
férfi által nő — a **rendes** tag
felvételként legalább 1 K (nyagvis
egész évre 2 K) tagdíjat fizet.
A **jótevő** tagok sorába tartozik
aki éventén legalább 10 koroná-
val járul az egyesület céljai-
hoz. — **Alapító** tagként szere-
pel az, aki egyszerre (vagy
részletekben 2 éven belül) leg-
alább 2000 koronát áldoz a ma-
gasztos célra. — **Disztag** címe
illeti meg azt, aki legalább 1000
K összeget adományoz az sajtó-
alap javára.

Központi iroda:

Budapest,

Ferenciek-tére 7, V. lépcs. I. em.

**Könyvkötő-
tanuló**

lapunk nyomdájában azonnal felvétetik

Akác és
virág-
méz!

Gyors és
pontos
kiszolgálás.

Róczyán Kálmán

fűszer- és csemegeüzlete

JÁSZBERÉNY,

a nagytemplommal szemben.

Legolcsóbb
bevásárlási
forrás.

Átlandó-
an friss
teavaj!

Kaphatók:

Magyar gyártmányú tea-
személyhőmérőlegességék leg
nagyobb választékban, az
általános drágaság dacára
hihetetlen olcsók.

Mi olcsó és jó kávét akar,
tegyen próbát általán
háziilag pörkölt
kávéfajekből, mindig friss,
pörkölt állapotban kaphatók.

Rumok, likörök, tokaji gyógy-aszúk,
visontai és villányi vörös gyógyborok,
minden híres borvidéki borai, valamint he-
lyi termései boraimat a legjutányosabb
árak-mellett ajánlom.

Minden hí fön friss
hentesárak.

Kaphatók bel- és külföldi sajtok:
Ementáli, trappista, magyaróvári, rok-
forti, dőri-pusztai, pécsi csemege, im-
periál, parmasán, lipői juhturó. Sós
pácolt és olajos halak nagy választékban.

Karácson-
fadíszek

Szigoruan szolid és olcsó árak. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Diszes
dobozos
cukorkák

„PFAFF“

varrógép villanyerőre!!!

Legelső és legértékesebb a világon Oránként
3 fillért fogyaszt óriási munkakepeség mel-
lett. Többet dolgozik, mint 10 más fajta
varrógép. Bebizonyított dolog és ami 16
minden fáradság nélkül.

Ajánlja

zajtalan és
könnyűjárású

Singer-Central-Bobbis kari-
kahajis- balkarus varrógép-
gépeit házi s ipari cékhra.

Sérvkötők, gummárak, műsze-
rek, különlegességek, szemüve-
gek és homérok

nagy választékban.

Elvallja toronyrak letállítást és
javítást, fül- és aszerak, ékszerak,
valamint mindenemü tárgyak javít-
tást, továbbá

házi villanycsengők
letállítást és javítást.

Fall-, álló-, inga-, omega- és
ütözsebörak nagy raktára.

Nagy raktárt tart arany- és ezüst-
műesékből, éksze-ék, éröséskész- és

ezüst disztárgyakkból

melvél ajándékosak igen alkalma-
sak, Ugrszintén

üveg- és porcellánárak

nagyraktára.

Europa összes gyárainak varrógép-
peiből nagy raktári tartók, s így a
varrógépek legolcsóbban nem sz-
reznétök be.

Műhímezés és aplikáció mun-
kát ingyen tanítom.

Vidéki megrendelések gyór-
san és pontosan teljesítetnek
Pontos és szolid kiszolgálás.

Spekonya Lajos

PLATTA ANTAL UTODA
órás, ékszerész és mechanikus
Jászberény,

a Jászkerületi Népközt. épületében.